

Hobbes en de instituties

- Beteugelen van de mens door de mens als tweede schepping. Strijd van allen tegen allen.
- Macht wil altijd meer macht.
- Oplossing; Eén soeverein die alle macht heeft
- Maar mens wil zich onderscheiden; thymotische energie; strijd keert terug.
- Universele God van één volk. Godsdienstoorlogen. (blz. 103)

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-4

Rol van menselijk tekort

Adam en Eva ---het willen hebben van kennis,
 Kaïn en Abel ----het zich willen onderscheiden,
 Noach en Cham-- het verdelen in meesters en knechten,
 Gaat gepaard met een streven naar eenheid of herstel van eenheid.
 Ark van het verbond, Toren van Babel. (101)

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-4

Wij- zij

Interne betrekkingen hebben een morele wet, maar voor de strijd tegen buitenstaanders gelden andere regels.
 De stad van Plato vraagt juist van de wachters een vermogen om 'filosofisch' te kunnen denken, waarmee Plato bedoelt dat zij moeten weten welk 'goed' er gevraagd wordt in een specifieke situatie.

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-4

Het kwaad en de anderen

- De Waal stelt dat kwaad en goed andere criteria hebben binnen het 'wij' dan naar de buitenstaander.
- Voorbeeld muizen en werking van oxytocine ;
 – Angst en herinneren van sociale stress
<http://www.scientias.nl/knuffelhormoon-blijkt-een-duistere-kant-te-hebben/90105>

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-4

Wereldgeschiedenis van tegenstellingen

Het meest wonderlijk aan de mens is wellicht dat hij levend te midden van strijd en in de gebrokenheid van het bestaan altijd heimwee heeft naar de heelheid en de eenheid.
 Iedere stroming geeft daar anders woorden aan; de eenheid met God van de mystiek, de baarmoeder fantasieën van Sloterdijk, het nirwana of de verlichting, het verwijst naar een niet bestaande of niet blijvend ervaarbare heelheid.

Het kwaad_Maieutiek_versie2018-4

Kant (hst8)

Kant ziet mogelijkheden om meer vrede te bewerkstelligen. In 1795 Zum ewigen Friede. Alweer zijn het de, nu internationale, instituties die we als mensen vrijwillig ons de wet moeten laten voorschrijven. 3 hoopvolle tendensen

1. Republieken, want democratie helpt,
2. Wereldhandel, want die beschaaft,
3. Openbaarheid, want die maakt dat mensen zich inzetten voor het goede.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-4

Aporie van de staat

“Ik bescherm je dus gehoorzaam!” (124)
De filosofie doet haar best om de eenheid te denken, maar juist waar dat lijkt te lukken biedt ook zij een keurslijf waarbinnen het kwaad gemakkelijk gestalte aanneemt.
Heidegger, Carl Schmidt, Max Scheler.
Plessner zegt; “De mens is het niet vastgestelde dier.” De filosofie moet op de hoogte van haar tijd en niet in eeuwigheid denken.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-4

Behoefte aan versnelling

Schmidt vraagt zich openlijk af of hij zich aansloot bij het nazisme omwille van de versnelling (125). Heidegger doet dat niet, maar trekt zich wel terug in ‘*gelassenheit*’. Het willen van de versnelling om de versnelling.
Sloterdijk spreekt nu zelfs over ‘een behoefte aan catastrofe’.

Het kwaad_Maleutiek_versie2018-4